

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเรื่อง จิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มุ่งเน้นที่จะศึกษาถึง สถานการณ์การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองสนม ตำบลก้ามปู อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งในอดีตและปัจจุบัน กระบวนการจิตพุทธอาสาที่เหมาะสมกับชุมชน และพฤติกรรมกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการจิตพุทธอาสาของชุมชนบ้านหนองสนม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) และประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยใช้วิธีวิทยาทั้ง 7 ขั้นตอนของการวิจัย (Community – base Research : CBR) (กาญจนา แก้วเทพ. 2553 : 43-57) ได้แก่

1. การแสวงหาตัวนักวิจัย
2. ขั้นตอนการพัฒนาโจทย์การวิจัย/พัฒนาโครงการวิจัย
3. ขั้นตอนการออกแบบงานวิจัย
4. การสร้างความเข้าใจร่วม
5. การจัดการข้อมูล
6. ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากข้อมูล
7. การถอด/สรุปบทเรียน

โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1.1 การศึกษาวิจัยเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) โดยศึกษาจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์และข้อเขียนต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดฐานคิดในการศึกษา

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participative Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการเขียนบันทึก (Journal) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล (สุภาวงศ์ จันทวนิช. 2549 : 44-103)

1.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการประมวลความรู้จากเอกสารและข้อมูลเชิงคุณภาพ กระบวนการ จัดกิจกรรม และกระบวนการสังเกตการณ์ (Observation) (ครรรชิต พุทธิโกษา. 2554 : 15)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาสถานการณ์การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นของชุมชน บ้านหนองสนม ตำบลก้ามปู อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในอดีตและปัจจุบัน โดยใช้เครื่องมือเชิงปริมาณและคุณภาพ

2.2 พัฒนากระบวนการจัดพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านหนองสนม โดยใช้เครื่องมือเชิงปริมาณและคุณภาพ

2.3 ประเมินพฤติกรรมกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการจัดพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้เครื่องมือเชิงปริมาณและคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมในภาคสนามเชิงประจักษ์ โดยการปฏิบัติจริง และด้วยการสัมภาษณ์บุคคล ครอบครัว และชุมชนบ้านหนองสนม ตำบลก้ามปู อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2. รวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ จากการค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร บทความ ผลงานวิจัย และเอกสารรายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีลักษณะใกล้เคียงกับโครงการที่ทำการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ตลอดจนเพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์ สรุปผลและวิจารณ์

การได้มาซึ่งข้อมูลประกอบด้วย

1. ข้อมูลจากการเสวนา การเปิดเวทีประชาคม การสัมภาษณ์
2. ข้อมูลจากภาคสนาม การลงพื้นที่จริง
3. ข้อมูลจากการสอบถาม การสำรวจ หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก
4. ข้อมูลจากเอกสารจากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาสถานการณ์การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นของชุมชน บ้านหนองสนม ตำบลก้ามปู อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในอดีตและปัจจุบัน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกต (Observation) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวคำถามการจัดกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Workshop)

3.2 พัฒนาระบบการจิตพุดทฤษฎาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านหนองสนม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคำถามการสนทนากลุ่ม แนวคำถามการจัดกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.3 ประเมินพฤติกรรมกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการจิตพุดทฤษฎาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคำถามการสนทนากลุ่ม แนวคำถามการจัดกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ทั้งในระหว่างการเก็บข้อมูล และหลังการเก็บข้อมูล โดยการจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) คือการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาจำแนกตามประเภท และจัดกลุ่มข้อมูล จากนั้นจึงทำการหาข้อสรุปและตีความหมายของข้อมูลที่ได้โดยการเชื่อมโยงข้อมูลกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องเพื่ออธิบายผลการศึกษาซึ่งอยู่ในรูปการพรรณนา ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และแนวคิดทฤษฎี เพื่อกำหนดกรอบการศึกษาวิจัย และวิเคราะห์ผลการศึกษา

4.2 การวิจัยภาคสนาม ประกอบด้วย

4.2.1 การประชุมชี้แจงโครงการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการร่วมกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นการสร้างกระบวนการวางแผนการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน

4.2.2 การศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการประกอบอาชีพ รายได้ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่น ของชุมชนบ้านหนองสนม ตำบลก้ามปู อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

4.2.3 การสังเกตการณ์โดยวิธีสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Observation) โดยเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัย การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การจัดนิทรรศการ

4.2.4 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ครู เด็กและเยาวชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ทั้งการสัมภาษณ์บุคคลและการสนทนากลุ่ม

4.2.5 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาสรุปจัดหมวดหมู่ เปิดประชุมแต่ละเรื่อง

4.2.6 การจัดเวที Workshop เพื่อนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ทางวิชาการสมัยใหม่

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองสนม ตำบลก้ามปู อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในอดีตและปัจจุบัน

ระยะที่ 2 พัฒนากระบวนการจิตพุทธิอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านหนองสนม

ระยะที่ 3 ประเมินพฤติกรรมกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการจิตพุทธิอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

6. แผนการดำเนินงาน

6.1 ศึกษาสถานการณ์การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองสนม ตำบลก้ามปู อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในอดีตและปัจจุบัน

6.1.1 สาระสำคัญ มุ่งเน้นที่จะศึกษาสถานการณ์ของกลุ่มคนในสังคมบ้านหนองสนม ในด้านการมีส่วนร่วมคิดร่วมกำหนดแนวทาง และร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นบนหลักการพึ่งพาตนเองที่คำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

6.1.2 กลุ่มเป้าหมาย

ในเบื้องต้นกำหนดคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมายโดยการพหุลักษณะท้องถิ่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ได้กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลในพื้นที่ บ้านหนองสนม และผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นบนหลักการพึ่งพาตนเอง ที่คำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในชุมชน ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ครู เยาวชน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป จำนวน 60 คน

6.1.3 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคำถามการสนทนากลุ่ม แนวคำถามการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

6.1.4 ระยะเวลา 2 เดือน (กันยายน – ตุลาคม 2556) ดังแสดงในตารางที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2 แผนการดำเนินงานศึกษาศานการณักรรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์
แก่ท้องถิ่นของชุมชน บ้านหนองสนม ตำบลก้ามปู อำเภอพยุหะภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ในอดีตและปัจจุบัน

ขั้นตอน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่ได้รับ
1. ศึกษาศานการณักรรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นของชุมชน	1. พระสงฆ์ 2. ผู้นำชุมชน 3. ครู 4. เยาวชน 5. ปราชญ์ชาวบ้าน 6. ประชาชนทั่วไป		ก.ย. – ต.ค. 56	1. ข้อมูลพื้นฐานชุมชน การประกอบอาชีพ รายได้ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การรวม กลุ่มทำกิจกรรมเพื่อ
1.1 จัดเตรียมทีมวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล		1. แบบสังเกต 2. แบบสัมภาษณ์ 3. แนวคำถาม	ก.ย. 56	ประโยชน์แก่ท้องถิ่น ของชุมชนบ้านหนองสนม
1.2 ค้นหากลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายและกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนกิจกรรมงานวิจัย		การสนทนากลุ่ม 4. แนวคำถาม จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ก.ย. 56	จากอดีตถึงปัจจุบัน
1.3 ศึกษาศานการณักรวมกลุ่มคนในสังคมบ้านหนองสนม ในด้านการมีส่วนร่วมคิดร่วมกำหนดแนวทางและร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น			ก.ย. – ต.ค. 56	2. กลุ่มเป้าหมาย โครงการวิจัย

ขั้นตอน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่ได้รับ
บทหลักการพึ่งพา ตนเองที่คำนึงถึง ศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อมในชุมชน 1.4 กำหนด กลุ่มเป้าหมายและ ทิศทางการขับเคลื่อน งานวิจัย 1.5 สรุปบทเรียน 1.5.1 รวบรวม ข้อมูลที่ได้นำมา วิเคราะห์ 1.5.2 แปลผล ข้อมูล และนำเสนอต่อ ชุมชน		- คำถามการ จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ - คำถามการ จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้	ต.ค. 56 ต.ค. 56	

6.2 พัฒนาระบบการจิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับชุมชน
บ้านหนองสนม

6.2.1 สาระสำคัญ มุ่งเน้นที่จะพัฒนาระบบการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อ
ท้องถิ่น คุณค่าอันดีงามของครอบครัวไทย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ
ท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองสนม ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

6.2.2 กลุ่มเป้าหมาย

เบื้องต้นกำหนดคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมายโดยการพหุลักษณะท้องถิ่น
การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสนทนากลุ่ม ได้
กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลในพื้นที่ บ้านหนองสนม และผู้เกี่ยวข้องที่มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น
พูดจาดี ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น นอบน้อมถ่อมตน เสียสละเพื่อส่วนร่วมทั้งร่างกายและทรัพย์สิน

เงินทอง ต้องการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น ได้แก่ พระสงฆ์ ครู เยาวชน ผู้นำชุมชน
 ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป จำนวน 60 คน และจากการกำหนดคุณลักษณะของ
 กลุ่มคนที่มีจิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น บ้านหนองสนม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อกำหนด
 กลุ่มเป้าหมายและผู้วิจัยได้ร่วมกันกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธีเสนอชื่อและสอบถามความ
 สนใจของผู้มีคุณสมบัติทั้งผู้ที่อยู่ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายและบุคคลอื่นๆ
 ที่อยู่ในชุมชนบ้านหนองสนม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน

6.2.3 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคำถาม
 การสนทนากลุ่ม แนวคำถามการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

6.2.4 ระยะเวลา 7 เดือน (พฤศจิกายน 2556 – พฤษภาคม 2557) ดังแสดงใน
 ตารางที่ 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 3 แผนการดำเนินงานพัฒนากระบวนการจิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสม
กับชุมชนบ้านหนองสนม

ขั้นตอน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่ได้รับ
2. พัฒนากระบวนการ จิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนา ท้องถิ่นที่เหมาะสม กับ ชุมชน บ้านหนองสนม	1. พระสงฆ์ 2. ผู้นำชุมชน 3. ครู 4. เยาวชน 5. ปราชญ์ ชาวบ้าน		พ.ย. 56 – พ.ค. 57	1. ชาวบ้าน หนองสนม มีจิตสำนึก รับผิดชอบ ต่อท้องถิ่น และ คุณค่าอันดีงาม ของครอบครัวไทย
2.1 จัดกิจกรรม สร้างจิตสำนึก รับผิดชอบต่อท้องถิ่น และคุณค่าอันดีงาม ของครอบครัวไทย		1. แบบสังเกต 2. แบบสัมภาษณ์ เชิงลึก 3. คำถาม การสนทนากลุ่ม	พ.ย. 56	2. ได้กระบวนการ จิตพุทธอาสาเพื่อ พัฒนาท้องถิ่นที่ เหมาะสมกับ ชุมชนบ้าน หนองสนม
2.2 จัดกิจกรรม การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อท้องถิ่น		1. แบบสังเกต 2. แบบสัมภาษณ์ เชิงลึก 3. คำถาม การสนทนากลุ่ม 4. คำถามการจัด เวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้	พ.ย. 56 - พ.ค. 57	
2.3 สรุปบทเรียน		- คำถามการ จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้	พ.ค. 57	
2.3.1 รวบรวม ข้อมูลที่ได้นำมา วิเคราะห์				
2.3.2 แปลผลข้อมูล และนำเสนอต่อชุมชน				

6.3 ประเมินพฤติกรรมกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการจิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

6.3.1 สำคัญ มุ่งเน้นที่จะประเมินพฤติกรรมของกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการจิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีพฤติกรรมที่สำคัญ คือ เสียสละเพื่อส่วนรวมด้านร่างกาย กำลังทรัพย์ อย่างเต็มใจอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ คิดดีต่อผู้อื่น ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น พุคฺติ ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตัว รักษาทรัพย์สมบัติส่วนรวม และทรัพยากรในชุมชน ยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงของชุมชน และ ต้องการถ่ายทอดความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อเยาวชนหรือผู้ที่สนใจ

6.3.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พระสงฆ์ ครู เยาวชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป จำนวน 50 คน

6.3 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคำถามการสนทนา กลุ่ม และแนวคำถามการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

6.4 ระยะเวลา 3 เดือน (มิถุนายน – สิงหาคม 2557) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แผนการดำเนินงานประเมินพฤติกรรมกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการจิตพุทธอาสา
เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่ได้รับ
3. ประเมินพฤติกรรม กลุ่มคนที่ผ่าน กระบวนการ จิตพุทธอาสา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	1. พระสงฆ์ 2. ผู้นำชุมชน 3. ครู 4. เยาวชน 5. ประชาชน ชาวบ้าน		มิ.ย. – ส.ค. 57	1. ได้ทราบ พฤติกรรม กลุ่มคนที่ผ่าน กระบวนการ จิตพุทธอาสา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
3.1 ประเมิน พฤติกรรมของกลุ่มคน ที่ผ่านกระบวนการจิต พุทธอาสาเพื่อพัฒนา ท้องถิ่น มีพฤติกรรมที่ สำคัญ คือ เสียสละเพื่อ ส่วนรวมด้านกำลังกาย กำลังทรัพย์ อย่างเต็มใจ อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ คิดดีต่อ ผู้อื่น ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น พูดดี ไม่นินทาว่าร้าย ผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตัว รักษาทรัพย์ สมบัติส่วนรวม และ ทรัพยากรในชุมชน		1. แบบสังเกต 2. แบบสัมภาษณ์ เชิงลึก 3. คำถาม การสนทนากลุ่ม 4. คำถามการจัด เวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้	ก.ค. – ส.ค. 57	2. ชุมชนบ้าน หนองสนมอยู่ ร่วมกันได้อย่าง มีความสุขตาม อัธยาศัยและสิ่งที่ ตนเองมีอยู่

ขั้นตอน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่ได้รับ
ยอมรับและปฏิบัติตาม ข้อตกลงของชุมชน และ ต้องการถ่ายทอด ความรู้หรือภูมิปัญญา ท้องถิ่นต่อเยาวชนหรือ ผู้ที่สนใจ 3.2 สรุปโครงการวิจัย 3.2.1 รวบรวม ข้อมูลที่ได้นำมา วิเคราะห์ 3.2.2 แปลผลข้อมูล และนำเสนอต่อชุมชน ชุมชน		1. คำถาม การสนทนากลุ่ม 2. คำถาม การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้	ต.ค. 57	

7. ปฏิทินปฏิบัติงาน

ตารางที่ 5 ปฏิทินการดำเนินงาน โครงการวิจัยจิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

กิจกรรมการดำเนินงาน	ระยะเวลา
1. ศึกษาสถานการณ์การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่น ของชุมชน	ก.ย. – ต.ค. 56
1.1 จัดตั้งทีมวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	ก.ย. 56
1.2 ค้นหากลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายและกำหนด ทิศทางการขับเคลื่อนกิจกรรมงานวิจัย	ก.ย. 56
1.3 ศึกษาสถานการณ์และพฤติกรรมของกลุ่มคนในสังคมบ้าน หนองสนม ในด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดแนวทาง และร่วม ทำกิจกรรม เพื่อพัฒนาท้องถิ่น บนหลักการพึ่งพาตนเองที่คำนึงถึง ศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อมในชุมชน	ก.ย. – ต.ค. 56

กิจกรรมการดำเนินงาน	ระยะเวลา
1.4 กำหนดกลุ่มเป้าหมายและทิศทางการขับเคลื่อนงานวิจัย	ต.ค. 56
1.5 สรุปบทเรียน	ต.ค. 56
2. พัฒนาระบบการ จัดพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านหนองสนม	พ.ย. 56 - พ.ค. 57
2.1 จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อท้องถิ่น และคุณค่าอันดีงาม ของครอบครัวไทย	พ.ย. 56
2.2 จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น	พ.ย. 56 - พ.ค. 57
2.3 สรุปบทเรียน	พ.ค. 57
3. ประเมินพฤติกรรมกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการจัดพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	มิ.ย. - ส.ค. 57
3.1 ศึกษาพฤติกรรมกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมสำคัญ คือ มีความคิดดี ประารถนาดี รู้จักให้อภัยผู้อื่น พุดให้กำลังใจและไม่นิินทาว่าร้ายผู้อื่น นอบน้อมถ่อมตน และรู้จักเสียสละกำลังกายช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักแบ่งปันและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน ยอมรับฟังความคิดเห็นและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่	มิ.ย. - ส.ค. 57
3.2 สรุปโครงการวิจัย	ส.ค. 57

8. ความเป็นนวัตกรรม

จัดพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นนวัตกรรมทางสังคมที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจ และตั้งคำถามต่อสถานการณ์การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ซึ่งเรียกว่า จัดพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยกระบวนการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อท้องถิ่น คุณค่าอันดีงามของครอบครัวไทย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอันจะนำไปสู่การพัฒนาครอบครัว ท้องถิ่น ชุมชนบ้านหนองสนมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ และสิ่งที่ตนเองมีอยู่

9. ฐานคิดนวัตกรรม

ในการออกแบบนวัตกรรมจิตพุทธอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ได้ใช้แนวคิดของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และ หลักพุทธธรรม สาราณีธรรม 6 จึงมีฐานคิดนวัตกรรมว่า “แบ่งปันเพื่อเปลี่ยนแปลงสู่ชีวิตที่มีความสุข”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY